

PETER BLUME

BEHANDLING AF PERSONDATA

– en kritisk kommentar

JURIST- OG ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

BEHANDLING AF PERSONDATA

– *en kritisk kommentar*

I *Behandling af persondata sættes lov om behandling af personoplysninger* under et kritisk perspektiv. Der redegøres for de grundlæggende principper om databeskyttelse som optakt til en beskrivelse af lovens forhistorie. Herefter sættes fokus på lovens struktur, der udgør en nøgle til en forståelse af lovens enkelte bestemmelser.

Efter disse 3 indledende kapitler gives der en kritisk kommentar til alle lovens væsentlige bestemmelser, idet bl.a. Datatilsynets praksis inddrages. Et gennemgående tema i denne forbindelse er en indkredsning af hvad der egentligt er lovens formål og dermed hvilke hensyn, der betinger fortolkningen og udfyldningen af lovens regler i retsanvendelsen.

Bogen afsluttes med en omtale af de udfordringer, som databeskyttelsesretten står overfor, hvorefter der i bogens sidste kapitel sættes fokus på behovet for formidling af loven med tilhørende praksis.

Peter Blume, dr.jur., er professor i retsinformatik ved Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet. Han har tidligere udgivet en række bøger om databeskyttelsesret, bl.a. *Personoplysningsloven (2000)* og *Databeskyttelsesret (2000)*, samt ligeledes et større antal artikler i fagtidsskrifter.

Peter Blume

Behandling af persondata – en kritisk kommentar

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2003

Denne side er købt på www.ebog.dk og er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Behandling af persondata – en kritisk kommentar

1. udgave

© 2003 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslaget er tilrettelagt af Morten Højmark

Tryk: Narayana Press, Gylling

Indbinding: Nordisk Bogproduktion, Haslev

Printed in Denmark 2003

ISBN 87-574-0866-1

E-bog 978-87-574-9056-5

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Lyngbyvej 17

Postboks 2702

2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00

Telefax: 39 13 55 55

e-mail: fl@djofef.dk

Homepage: www.djofef-forlag.dk

Forord

Lov om behandling af personoplysninger trådte i kraft 1.7.2000 og har givet anledning til megen diskussion samt en lang række konkrete afgørelser vedrørende forskellige af lovens bestemmelser. Det er dog fortsat det klare indtryk, at mange finder loven svært forståelig og det ligeledes ganske ofte er nødvendigt at benytte den i forhold til nye praktiske situationer. Under lovtæksten, der næppe ændres på centrale punkter i de nærmeste år, er retsudviklingen dynamisk og undertiden ligefrem kontroversiel.

I 2000 udsendte jeg en kommentar til loven og i 2001 fremkom en yderligere og mere traditionel lovkommentar. I et lille land som Danmark er det sædvanligvis tilstrækkeligt med en lovkommentar, selvom der i mange lande findes flere kommentarer til netop denne lov. Jeg har derfor valgt ikke at skrive en ny udgave af min kommentar, men derimod at gå en lidt anden vej: den kritiske kommentar.

En sådan kommentar er mindre bundet af den stramme form, der karakteriserer den traditionelle lovkommentar. I denne bog behandles således ikke alle lovens bestemmelser, men hovedsageligt kun dem, der har interesse i forhold til en samlet forståelse af loven eller hvis udformning eller anvendelse giver anledning til kritisk overvejelse.

Formålet er fortsat at formidle en forståelse af hvorledes loven fungerer og hvorledes den stiller sig til de mange praktiske dataanvendelsessituationer. Det mere kedelige er blot udeladt.

Jeg takker ekspeditionssekretær Lilli Streymnes for også denne gang at have holdt orden på manuskriptet.

Ligeledes takkes stud.jur. Anders Larsson for endnu et godt stikordsregister.

Materiale fremkommet efter udgangen af 2002 er ikke taget i betragtning.

Kommentarer til bogen modtages meget gerne.

Peter Blume
Frederiksberg 2. januar 2003

Indhold

Kapitel 1. Persondataskyttelse	1
1. Retsudviklingen	2
2. Lovens image	3
3. Værdier og hensyn	4
4. Åbne standarder	6
5. Den EU-retlige dimension	8
6. Lovens formål	8
7. Datatilsynet	11
8. Den kritiske kommentar	14
9. Bogens opbygning	16
Kapitel 2. Forhistorie	17
1. Den tidlige regulering	17
1.1. Internationale regler	20
2. EU-retten	21
3. Betænkning 1345/1997	26
4. Lovhistorie	29
5. Kilder	30
Kapitel 3. Lovens struktur og indre sammenhæng	33
1. Struktur	33
1.1. Lovens område	33
1.2. Legaldefinitioner	34
1.3. Principper	35
1.4. Betingelser	36
1.5. Kreditoplysning	37
1.6. Dataoverførsler	37
1.7. Rettigheder	38
1.8. Anmeldelsesordning	38
1.9. Tilsyn	38
1.10. Andre regler	39
1.11. Sammenfatning	39

2.	Oplysningstyper	39
2.1.	Alle oplysninger	40
2.2.	Opdeling af oplysningstyper	41
2.2.1.	Konteksten	41
2.2.2.	Den valgte kategorisering	43
2.2.3.	Praktisk databeskyttelse	44
2.3.	Princippernes betydning	45

Kapitel 4. Kommentarer til personoplysningsloven 47

1.	Lovens område	47
2.	Begrænsning af lovens område	54
3.	Definitioner	63
4.	Principper for al behandling	75
5.	Behandling af almindelige personoplysninger	85
6.	Behandling af oplysninger til markedsføringsformål	95
7.	Behandling af følsomme oplysninger	106
8.	Behandling af semifølsomme oplysninger	115
9.	Særlige behandlingssituationer	122
10.	Kreditoplysning	137
11.	Dataoverførsler	145
12.	Rettigheder	159
13.	Sikkerhed	187
14.	Anmeldelsesordning	193
15.	Tilsyn	199
16.	Selvregulering	204

Kapitel 5. Udfordringer og problemer 207

1.	Skaber loven databeskyttelse?	207
2.	Kommerialisering	211
3.	Beskyttelsesomfang	214
4.	Internationalisering	217
5.	Selvregulering	219
6.	Slutmålet	220
7.	Den dynamiske informationsteknologi	221
8.	Genteknologi	223
9.	Terror	224

Kapitel 6. Den retspædagogiske opgave 227

1.	Forståelighed	228
----	---------------------	-----

2. Ny lovtekst?	229
3. Rettighedsvejledningen	230
4. Formidling af praksis	231
5. Anden formidling	233
6. Retspædagogik	234
7. Tilsynets rolle	236
8. Virkelig databeskyttelse	237

Bilag

Lov om behandling af personoplysninger	239
Direktiv 95/46 EF	265
Direktiv 2002/58 EF	297

Paragrafregister	319
Stikordsregister	323

Kapitel 1

Persondatabeskyttelse

I dansk ret er der en lang tradition for, at personoplysninger med større eller mindre intensitet gives en retlig beskyttelse med det overordnede formål at sikre, at enkeltpersoners privatliv og personlige integritet ikke bliver krænket ved et misbrug af disse oplysninger. Databeskyttelsen udgør en del af det generelle værn af privatlivets fred, der i almindelighed anses for en grundlæggende rettighed, jfr. den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8. I takt med informationssamfundets udbredelse og den stadigt stigende anvendelse af digital teknologi har denne retlige regulering fået øget betydning. I dag er den retlige regulering af persondatabeskyttelsen centralt placeret i såvel den offentlige som den private sektor. Fra tidligere at have været et lidt kuriøst retsområde, som kun få interesserede sig for, påkalder databeskyttelsesretten sig i dag konstant opmærksomhed. Denne udvikling har været særlig udtalt i den private sektor og illustreres bl.a. ved, at medens det tidligere var svært at finde en advokat med et egentligt kendskab til dette retsområde, indgår dette i dag i mange erhvervsorienterede kontoreres vidensområde.

Menneskerettigheder tager traditionelt sigte på at værne borgerne over for staten. Deres oprindelige og forsat primære formål er at beskytte borgerne imod overgreb fra offentlige myndigheder. Dette gælder også for retten til privatlivets fred. I dag er det almindeligt anerkendt, at dette ikke er menneskerettighedernes eneste mission, idet de også har en betydning i forholdet mellem private. Det er dog omdiskuteret, i hvilken udstrækning og med hvilken intensitet forholdet mellem private er omfattet. I dansk ret er opfattelsen, at staten er pålagt en pligt til at sikre, at menneskerettighederne respekteres mellem private, og dermed at disse ikke direkte forpligter private. Der er tale om et område under dynamisk udvikling.

I denne henseende udgør den almindelige databeskyttelsesret det vel nok mest fremtrædende eksempel på, at en grundlæggende rettig-